

**SPRAWOZDANIE Z PRAC ZESPOŁU
INTERDYSCYPLINARNEGO
DO SPRAW PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE
W ROKU 2017**

**Opracowanie:
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszynie
Cieszyn, maj 2018 r.**

I. Powołanie i podstawy prawne

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – został powołany Zarządzeniem Burmistrza Miasta Cieszyna z dnia 29 czerwca 2011 r. (Zarządzenie Nr 447/III/2011).

Zespół działał na podstawie:

1. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz.U. z 2015 r., poz. 1390)
2. Rozporządzenia Rady Ministrów z 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. nr 209, poz. 1245)
3. Uchwały Rady Miejskiej Cieszyna Nr VII/54/11 z dnia 14 kwietnia 2011r. w sprawie określenia trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
4. Uchwała Rady Miejskiej Cieszyna Nr XXXII/304/17 z dnia 30 marca 2017 roku w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Cieszynie na lata 2017 – 2020.

1) Zmiany w składzie Zespołu Interdyscyplinarnego w 2017 roku:

1. Na wniosek Komendy Powiatowej Policji w Cieszynie odwołano Pana Tomasza Pocha, który zmienił stanowisko pracy. Nie wykonuje już obowiązków w Zespole ds. Nietletnich w Komendzie Powiatowej Policji w Cieszynie, dlatego nie jest w stanie kontynuować pracy w Zespole Interdyscyplinarnym. Zespół nie widział potrzeby powołania nowego przedstawiciela policji z uwagi na fakt, że obecnie członkami jest dwóch funkcjonariuszy KPP w Cieszynie.
2. Prokuratura Rejonowa w Cieszynie zwróciła się z prośbą o powołanie nowego przedstawiciela Prokuratury w skład Zespołu Interdyscyplinarnego. Pani Prokurator Beata Herzyk – Krzyżowska została odwołana ze składu Zespołu z uwagi na zmiany personalne i od kwietnia 2016 r. nie pracuje już w Prokuraturze Rejonowej w Cieszynie. Do prac w Zespole został powołany Pan Prokurator Piotr Grosicki.
3. Zarządzeniem Burmistrza Miasta Cieszyna odwołany ze składu Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Cieszynie został Pan Paweł Koziół – przedstawiciel Stowarzyszenia Pomocy Wzajemnej „Być Razem” w Cieszynie. Odwołanie nastąpiło w związku z pisemną rezygnacją Pana Pawła Koziół oraz wcześniejszymi ustaleniami dokonanymi w trakcie spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego.

4. Do dnia 31.12.2017 roku Pani Sylwia Witek pełniła funkcję Przewodniczącej Zespołu, natomiast Pani Dorota Raszka pełniła obowiązki sekretarza Zespołu. W związku z rozwiązaniem stosunku pracy w/w osób z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Cieszynie, Pani Sylwia Witek oraz Pani Dorota Raszka złożyły Burmistrzowi Miasta Cieszyna pisemne rezygnacje pełnionych funkcji, po wcześniejszych ustaleniach dokonanych w trakcie spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego.

2) Skład Zespołu Interdyscyplinarnego na dzień 29.12.2017 roku:

1. **Bala Joanna** – psycholog Przedszkola Integracyjnego nr 2 w Cieszynie, psycholog Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Cieszynie.
2. **Barwińska Halina** – starszy specjalista pracy socjalnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszynie.
3. **Bosowska Magdalena** – kierownik Powiatowego Ośrodka Wsparcia dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie w Cieszynie.
4. **Dziedziak – Skark Anna** – psycholog Gimnazjum nr 2 w Cieszynie.
5. **Florczykiewicz Anna** – sekretarz Oddziału Powiatowego w Cieszynie Towarzystwa Przyjaciół Dzieci.
6. **Gorzelný Agnieszka** – pracownik socjalny Szpitala Śląskiego w Cieszynie.
7. **Grosicki Piotr** – prokurator Prokuratury Rejonowej w Cieszynie.
8. **Kiedroń – Fałat Elżbieta** – kierownik Centrum Profilaktyki, Edukacji i Terapii „Kontakt” Stowarzyszenia Pomocy Wzajemnej „Być Razem” w Cieszynie.
9. **Krasucka Alicja** – kurator Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej dla Dorosłych przy Sądzie Rejonowym w Cieszynie.
10. **Łabaj Danuta** – dyrektor Gimnazjum nr 3 w Cieszynie.
11. **Marchewka Anna** – kurator Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej dla Nieletnich przy Sądzie Rejonowym w Cieszynie.
12. **Palica Łukasz** – dzielnicowy Komendy Powiatowej Policji w Cieszynie.
13. **Pławecki Ryszard** – przewodniczący Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Cieszynie.
14. **Raszka Dorota** – starszy specjalista pracy socjalnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszynie.
15. **Sikora Janusz** – zastępca Komendanta Straży Miejskiej w Cieszynie.
16. **Staś Krzysztof** – dzielnicowy Komendy Powiatowej Policji w Cieszynie.
17. **Stuchlik Małgorzata** – pedagog Szkoły Podstawowej nr 3 w Cieszynie.

18. **Wąsik Anna** – psycholog Niepublicznego Przedszkola Twórczego „ToTu” w Cieszynie.
19. **Witek Sylwia** – psycholog, specjalista pracy socjalnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszynie.
20. **Żwak Izabela** – pedagog Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika w Cieszynie.

3) Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie obsługę administracyjno-organizacyjną prac Zespołu realizowali pracownicy Zespołu ds. przemocy w rodzinie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszynie. Koordynację działań programowych powierzono również pracownikom Zespołu ds. przemocy w rodzinie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

II. Działania organizacyjne Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Cieszynie

1) Zespół realizował swoje podstawowe zadania poprzez pracę dwóch stałych grup roboczych:

- **Zespół Interwencyjny** – prowadzenie i koordynacja Procedury „Niebieskie Karty”.

Zespół Interwencyjny zajmował się bieżącą obsługą przypadków, w procedurze „Niebieskie Karty”, podejmowaniem działań interwencyjnych w środowisku zagrożonym, opracowaniem zasad postępowania i pracy z rodzinami doznającymi przemocy, prowadzeniem stosownej dokumentacji indywidualnych przypadków zgodnej z Procedurą „Niebieskie Karty”.

- **Zespół Diagnostyczno – Programowy** - zajmował się analizą realizowanych programów i działań w gminie, diagnozą potrzeb i oczekiwań, wnioskowaniem i proponowaniem kierunków programowych.

2) Zespół realizował i dopracowywał system kontaktowania się i przepływu informacji między członkami Zespołu, ze szczególnym uwzględnieniem nowo powołanych członków.

3) Zespół na bieżąco zaznajamiał się ze zmianami prawnymi i zadaniami w zakresie pracy Zespołu i grup roboczych oraz zadaniami i obowiązkami członków Zespołu.

4) Zespół opracował i przeanalizował wszystkie sytuacje przemocy jakie zostały zgłoszone do Zespołu, opracował plany pomagania w procedurze „Niebieskie Karty” oraz ustalał zasady przepływu informacji, przechowywania dokumentów ze szczególnym zwróceniem uwagi na fakt, że są to dane poufne, wrażliwe i wymagające zabezpieczenia.

5) Członkowie Zespołu na bieżąco szkolili się i poszerzali swoją wiedzę tematyczną w zakresie merytorycznym i programowym z tematyki przemocy, pomocy osobom w kryzysie oraz realizacji procedury „Niebieskie Karty” na szkoleniach wewnętrznych i zewnętrznych Zespołu:

a) Szkolenia wewnętrzne, w których brali udział członkowie Zespołu (organizowane w Cieszynie, prowadzone przez specjalistów zewnętrznych, o charakterze interdyscyplinarnym):

Lp.	Temat szkolenia	Organizator	Ilość godz.	Ilość osób
1.	Szkolenie: „Zaburzenia więzi w rodzinach z problemem alkoholowym i przemocy domowej”	MOPS/Zespół Interdyscyplinarny (prowadząca Małgorzata Klecka)	6	20
2.	Szkolenie: „Rozpoznawanie i przeciwdziałanie przemocy seksualnej wobec dziecka”	MOPS/Zespół Interdyscyplinarny (prowadząca Sabina Lasok-Chwiedoruk)	10	19
3.	Konferencja: „Zagrożenia cyberprzemocą”	Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Cieszynie	6	6
4.	VI Konferencja Interdyscyplinarna „Dziecko a świat przemocy”	Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej „Być Razem”	6	10
6.	Konferencja : „Środowiska zaangażowane we wsparcie rozwoju dziecka”	Uniwersytet Śląski w Katowicach/Stowarzyszenie Rodzin Zastępczych i Adopcyjnych „Tęczowa Przystań”.	4	4
7.	Szkolenie „Przeciwdziałanie narkomani – prawne aspekty”.	Komenda Powiatowa w Cieszynie	5	13

b) Szkolenia i konferencje zewnętrzne – wyjazdowe, w których brali udział członkowie

Zespołu:

Lp.	Temat szkolenia	Organizator	Ilość godz.	Ilość osób
1.	Szkolenie: „Wyrwij się z sieci”	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Rodzinie „Można Inaczej” w Ustroniu	6	2
3.	Konferencja: „Moc! Na Ty – Dziecko – Świadek – Ofiara Przemocy”	Komenda Miejska Policji w Katowicach, SWPS Uniwersytet Humanistyczno-Społeczny w Katowicach	6	4
4.	Szkolenie: „Problem normy w zakresie zachowań seksualnych ze szczególnym uwzględnieniem normy rozwojowej”	Ośrodek Fastryga, dr Wiesław Sokoluk	14	2
5.	Szkolenie: „Interwencja kryzysowa w zachowaniach suicydalnych czyli o pomocy psychologicznej dla osób zmęczonych życiem”	Akademia Psyche Kraków	15	1

c) Superwizje – regularnie 5 członków Zespołu poddawało swoją pracę superwizji prowadzonej przez certyfikowanego superwizora zewnętrznego.

8) Członkowie Zespołu realizowali przyjętą zasadę postępowania i pracy z rodzinami doświadczającymi przemocy, zgodnie z rozporządzeniami w sprawie procedury „Niebieskie Karty”, przyjmując zasadę analizy każdego przypadku z opracowaniem dla niego indywidualnych wytycznych w pracach stałej grupy roboczej, a w szczególnych przypadkach powoływania indywidualnych grup roboczych.

9) Członkowie Zespołu na bieżąco analizowali realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy. Opracowali wytyczne organizacyjne i programowe do sprawozdania za 2017 r.

10) Członkowie Zespołu przeanalizowali dane o zasobach i realizowanych programach w różnych placówkach i instytucjach na terenie miasta, analizując ich wystarczalność, w stosunku do potrzeb środowiska i skuteczność działania.

11) Członkowie Zespołu opracowali Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy Miasta Cieszyna na lata 2017 – 2020.

III. Dokumentacja pracy Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie prowadzi dokumentację, którą stanowią: protokoły z posiedzeń, rejestr zgłoszonych przypadków w ramach procedury „Niebieskie Karty” A, rejestr oświadczeń o zobowiązaniu do poufności danych powziętych podczas pracy w Zespole Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, listy obecności, dokumentacja zebrana przez grupy robocze „Niebieskie Karty” C, D, notatki oraz dokumenty programowe.

Dokumentacja prowadzona jest przez wydzielony Zespół, w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszynie. Dokumenty nie przechodzą przez administrację Ośrodka, trafiają bezpośrednio do pracowników obsługujących Zespół Interdyscyplinarny, którzy są jego członkami zobowiązanymi do zachowania tajemnicy. Dokumentacja przechowywana jest w oddzielnym pokoju w zamykanych szafach, zgodnie z przyjętymi zasadami regulaminowymi obowiązującymi w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej.

IV. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Cieszynie

- 1) W 2017 r. odbyło się 6 spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Cieszynie (styczeń, marzec, maj, czerwiec, wrzesień, listopad).
- 2) Odbyło się:
 - a) 12 spotkań Stałej Grupy Roboczej – Zespołu Interwencyjnego;
 - b) 12 spotkań konsultacyjnych, uzupełniających pracę Zespołu Interwencyjnego;
 - c) 1 spotkanie Stałej Grupy Roboczej – Zespołu Programowo – Diagnostycznego;
 - d) 8 spotkań Prezydium;
- 3) Zespół powołał 9 grup roboczych do indywidualnych przypadków (26 spotkań).

- 4) Członkowie Zespołu byli współorganizatorami i prowadzącymi formy edukacyjne dla pracowników instytucji, z których są delegowani w drodze porozumienia. Treści merytoryczne spotkania dotyczyły przekazania aktualnych informacji na temat zadań i obowiązków oraz form pracy i etyki własnej służby oraz poszerzenia wiadomości na temat zadań i form pracy innych służb współpracujących w ramach Zespołu.
- 5) Zespół zgromadził i aktualizował adresy wszystkich placówek, instytucji i organizacji działających w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Cieszynie oraz podejmował działania upowszechniające je w środowisku. Bazę teled adresową aktualizowano na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, gdzie stworzono zakładki informujące o systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie funkcjonującym na terenie miasta Cieszyna.
- 6) Członkowie Zespołu byli inicjatorami, pomysłodawcami, a także współpracowali przy realizacji konkursu adresowanego do uczniów szkół podstawowych na najciekawszą pracę plastyczną, której tematyka dotyczyła profilaktyki uzależnień od środków psychoaktywnych bądź przeciwdziałania przemocy w rodzinie lub przemocy rówieśniczej. Zwycięskie prace zostały umieszczone w kalendarzu na 2018 r.
- 7) Członkowie Zespołu byli inicjatorami, pomysłodawcami oraz organizatorami Programu edukacyjno - profilaktycznego zapobiegającego przemocy domowej „Jesień bez przemocy”. Celem programu było zwiększenie umiejętności kobiet (mieszkanek Cieszyna) dotyczących obrony przed doznawaniem przemocy. W ramach programu przeprowadzono warsztaty edukacyjne dla kobiet, a także zajęcia z podstaw samoobrony. Kolejnym celem projektu było wzmocnienie kompetencji oraz poszerzenie wiedzy osób profesjonalnie zajmujących się pomocą w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Przeprowadzono szkolenie dla specjalistów „Zaburzenia więzi w rodzinach z problemem alkoholowym i przemocy domowej”, a także warsztaty dla profesjonalistów „Problematyka nadużyć seksualnych względem dziecka”.
- 8) Zespół we współpracy z dyrektorem Żłobków Miejskich opracował projekt „Polityka ochrony dzieci przed krzywdzeniem”. Dodatkowo kadra Żłobków Miejskich została przeszkolona na potrzeby powyższego dokumentu z zakresu rozpoznawania symptomów przemocy wśród najmłodszych dzieci (27 osób).
- 9) Zespół przeanalizował i opracował wytyczne do pracy dla 97 przypadków, koordynując pracę służb pomagających, zachowując wytyczne i założenia ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty”.

Pomocą objęto:

310 osób, w tym 103 dzieci.

Na 97 „Niebieskich Kart” (według „NK” A) w:

- 97 przypadkach występowała przemoc psychiczna;
- 82 przypadkach występowała przemoc fizyczna i psychiczna;
- 41 przypadkach występowała przemoc ekonomiczna;

Na 97 „Niebieskich Kart” (według „NK” A) w:

- 57 przypadkach osobami krzywdzonymi były kobiety w relacjach partnerskich (w tym 32 kobiety były w związkach małżeńskich, a 25 w konkubinatach);
- 41 przypadkach członkami rodzin były dzieci (razem 103, w tym 17 dzieci było bezpośrednimi ofiarami przemocy fizycznej i psychicznej, a 86 dzieci było świadkami i ofiarami pośrednimi);

Ilość przypadków	Relacje rodzinne	
	Osoba doznająca przemocy	Osoba stosująca przemoc
1	mężczyzna	ojciec
1	mężczyzna	dorosły syn
1	mężczyzna	żona
3	kobieta	dorosły syn
4	kobieta	ojciec
1	kobieta	dorosły brat
2	kobieta	wnuczka

Na 97 „Niebieskich Kart” (według „NK” A) w:

- 69 przypadkach – problem z używaniem alkoholu, przypadki były konsultowane z GKRPA;
- 25 rodzinach – problem niepełnosprawności członków rodziny;
- 26 przypadkach – rodziny objęte były dozorem/nadzorem kuratorskim;

- 42 przypadkach – zamknięto procedurę (wszczętą w 2017 r.);
- 10 przypadkach – powiadamiany był Sąd Rejonowy;
- 1 przypadku – powiadamiana była Prokuratura Rejonowa;
- 3 przypadkach – rodziny zostały objęte wsparciem asystenta rodziny;
- 3 przypadkach – osoby doznające przemocy zostały objęte pomocą prawną w zakresie pełnej reprezentacji przed sądami (rozwód, eksmisja, alimenty i sprawa karna);
- 8 przypadkach – udzielono schronienia w całodobowej placówce – Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób Doświadczających Przemocy w Rodzinie (8 kobiet i 8 dzieci).

Na 97 „Niebieskich Kart” instytucjami zgłaszającymi sprawę były:

- 20 Ośrodek Pomocy Społecznej;
- 70 Komenda Powiatowa Policji;
- 7 Placówki Oświatowe.

W 2017 r. realizowany był program dla sprawców przemocy w rodzinie oparty na Modelu Duluth (zadanie powiatu z zakresu administracji rządowej). W trakcie procedury „Niebieskie Karty” każdy mężczyzna wobec którego istnieje podejrzenie, że używa przemocy w relacji z kobietą został poinformowany o programie. 8 mężczyzn zadeklarowało udział w zajęciach. 2 osoby (mieszkańcy Cieszyna) ukończyły program.

W ramach Procedury „Niebieskie Karty” (w 97 przypadkach) Zespół realizował zadania:

- a) Wszczywał postępowania w procedurze (gdy wpłynęła „Niebieska Karta” A do przewodniczącego). Do 3 dni od daty otrzymania informacji członkowie Zespołu, byli zaznajamiani z aktami sprawy i przygotowywali działania w ramach swoich zadań i kompetencji służb, których są przedstawicielami.
- b) Przypadek każdej rodziny był omawiany i analizowany na spotkaniu Zespołu i Grup Roboczych, gdzie opracowywano wytyczne do dalszych prac z rodziną, określając zadania dla poszczególnych służb zgodnie z możliwościami i kompetencjami. Każdy przypadek miał swoją dokumentację, gromadzoną w odrębnej teczce, przechowywanej w dokumentacji Zespołu (zgodnie z przepisami kancelaryjnymi obowiązującymi w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej).

c) Kontaktowano się i zapraszano na rozmowę osoby, co do których istniało podejrzenie, że są ofiarami przemocy. W trakcie spotkań omawiano aktualną sytuację i potrzeby tych osób - „Niebieska Karta” C. Przedstawiano tym osobom możliwości uzyskania pomocy - „Niebieska Karta” B, opracowano plan pomocy i poprawy sytuacji w rodzinie. Każdej osobie, co do której istniało podejrzenie, że jest ofiarą przemocy zaproponowano pomoc psychologiczną, prawną, socjalną w zakresie zależnym od potrzeb i chęci tych osób. Rozmowy miały również charakter terapeutyczny i wspierający.

d) Każdej rodzinie złożono wizytę interwencyjną i pouczono osoby stosujące przemoc o przestępczym charakterze ich postępowania, wzywając do zmiany krzywdzących zachowań. Równocześnie rodzinie wskazano możliwości szukania pomocy.

e) Wzywano osoby, co do których istnieje podejrzenie, że są sprawcami przemocy w rodzinie na rozmowę - „Niebieska Karta” D, celem omówienia sytuacji i dalszych planów pomocy ze wskazaniem udziału w programach korekcyjnych, terapeutycznych (głównie terapii uzależnień i pomocy psychologicznej).

f) Prowadzono bieżące konsultacje, podejmowano wspólne działania celem sprawniejszego pomagania i monitorowania prowadzonych działań, potrzebnych do ewaluacji założonych planów pomocy.

10) Zespół kontynuował zadania wynikające z działań podejmowanych w rodzinach, w ramach procedury „Niebieskie Karty”, które wpłynęły do Zespołu we wcześniejszych latach (2011 – 2016). W 2017 roku ogólna liczba postępowań z użyciem procedury „Niebieskie Karty” wynosiła 140 czynne przypadki, obejmujące lata 2011 – 2016.

W 2017 roku łącznie zakończono 83 procedury Niebieskie Karty” z lat 2012 – 2017, z czego 42 wszczęte w 2017 roku.